

KUSTBON

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

ÅTTONDE ARG. Nº 9	Prenumerationspris: Helt år Emk. 200:— Halvt „ „ 125:—	Utkommer alla onsdagar Redaktion: Svenska Folkförbundet Ansv. red.: M. Westerblom Reval, Riddaregatan 3.	Annonspris enligt överenskom- melse. För längre annonse- ring beviljas rabatt.	5 mars 1925
	I utlandet: Helt år Emk. 350:— Halvt „ „ 200:—			

BLOMMOR VID VÄGEN...

(Ett reseminne från norra Sverige.)

Det var sent en regnig oktoberkväll, som jag kommer till den lilla gästgivaregården där långt uppe i norr, vid en av vägarna till Lappmarken. Kal och kall är Norrlandsbygden vid denna tid och ej så tilldragande som t. ex. på eftervintern, under mars månad — „Norrlandsvåren“ — eller vid midsommartid, då det där ständigt är dag och sol. Därför kändes det dubbelt skönt att komma in i gäststugan, där strax vänlighet lyste mig till mötes.

Gästgivaremor, som är ganska ung och nygift, dukar själv raskt fram en kvällsmåltid, enkelt men prydligt. Ja, jag måste helt enkelt beundra både den smakfulla serveringen och det rikhaltiga smörgåsbordet. Och vad man njuter av trevnaden, maten och vänligt bemötande en sådan kväll i viddernas rike.

Under måltiden har mor även fått gästrummet i ordningställt och varmt. Käre läsre, har du lärt dig värdera en varm brasa, en trevlig kammare och en bädd?

Man gör det under resor häruppe. Hur behagligt det är härinne. Man riktigt känner hem-värmen tränga till hjärta och sinne. Enkla, trevna tapeter, vita gardiner ett par stora, glänsande linnegardiner vid tvättkommoden och på bordet (ett större vid fönstret och ett mindre vid sängen) lågo prydliga dukar i provinsens mönster. De liksom sängens täcken och filter syntet vara resultat av hemarbete och konstflit.

Vid ena väggen står ett linneskåp, som väl ej hör till detta rums utstyrelse, men som ej alls stör trevnaden. Skåpet är öppet och jag tittar ditin. Här är hyllor med lakan, örngott, bord- och handdukar, skjortor m. m., alla hyllorna helt eller till hälften fyllda. Det är hemmavävda saker och tydligen till stor del unga mors hemgift (brudgåva från hemmet). Hon har väl själv hjälpt till med den, men mera har nog gamla mor gjort.

Överst på en hylla — ovanpå en packe drälldukar — ligger en bibel i prydligt band. Det är nog en present till förlovningen eller vigseln, ty dessa högtidsdagar äro antecknade i boken jämte ägarens namn. Gästgivaremor har nog intet bokskåp eller någon

större boksamling. Men linneskåpet är hennes egen helgedom. Det bästa av vad hon har och det gedignaste arbetsresultatet lägger hon gärna dit.

Dock, hon har någon mera bok än bibeln. På det lilla berdet vid sängen ser jag ett litet band. Det är Nils August Flodéns dikter. — Jag stänger vördnadsfullt dörren till linneskåpet, kryper ner mellan linnelakanen och börjar bläddra i Flodéns dikthäfte. Så stannar jag vid sången:

Det är blommor vid vägen, som
människorna gå,
blommer, som lysa och dofta,
det är röda och vita och gula och
blå.

Ack människor, aldrig för ofta
Vi glädje oss åt de blommerna
små....

Var det inte små enkla blommor, som doftat och lyst kring mig denna kväll? Och de kvinnohänder, som ordnat dem, leddes säkerligen håde av kärlek till dessa blommor och av förståelse för hur gott det är för vandraren att se och känna dem kring sig.

Ha vi ej alla, och kanske i särskild grad kvinnornas, denna förmåga att plantera och ordna blommor vid vägen,

i hemmet och i livet? Den förmågan användes och utvecklas nog ej tillräckligt. Det händer också, att man planterar blommor enbart för egen väkning. — Vi ha väl även fått förmåga att se de enkla blommorna, som möta oss, men även den förmågan blir så ofta ej övad eller värderad. Stundom ser man dem, känner en makas, moders eller väns omsorg, uppoffring och förståelse, men aktar föga därpå och anser sig ej behöva tacka därför.

Hur skulle det vara, om vi alla beslöto oss för att överallt vid vägarna genom livet söka plantera blommor, små och enkla, men med naturlig friskhet och doft, och även lärde oss att se och fröjdas åt sådana, var de finnas — inte bara i ödemärken — eller följa Fledéns maning:

Låter oss stanna på vägen och le mot blommorna och mot varandra, ty vägen och vandringen sluta en gång . . .

(J. U. P. Bladet) Emil Adalberth.

„AV FREJDAD STAM“.

Det är ej sällan, man här i landet får höra ester och tyskar påstå sig vara av svensk härkomst och svenskar. Detta till trots, att de förstå lite eller intet av sitt förlorade modersmål. Många av dem hava även lagt manken till och med berömvärd ihärdighet tillägnat sig det språk, deras föregångare mer eller mindre tanklöst givit förlorat — kastat på skräphögen. — En del av dessa svenskättlingar, som så mödosamt återvunnit det förlorade svenska arvet, hava även bevisat sig vara vida bättre och mera varmhjärtade svenskar än mången „riktig svensk“, som aldrig gått bort från fadershuset. Ett närmande sådant exempel ha vi i den 1921 bårtgångne kyrkoherden å Ormsö, Karl Malm. Hans största sorg i livet var den, att han ej kunde komma så långt i svenskan, att han även tänka på detta

språk. Jämnt och ständigt dyker det upp allt nya dylika „förlorade“ söner och döttrar, som vilja tillägna sig sina förfäders — „ärans och hjältars“ — språk. Varför? Därför, att de anse det som en heder och ära att vara svenskar, räknas till den stam, som satt så djupa spår i den mänskliga utvecklingen och som har så rika kulturella skatter. Ja, det ligger en ära i att vara svensk.

Men den äran medför stora förpliktelser, förpliktar såsom varje adelskap. Vi måste vara värdiga bärare av det svenska namnet, värdiga representanter av den svenska stammen. Härom blevo ni på det klarsste påminnade av den unga rektorn på Birkas, vid samkvämet för dennes mottagande. Hans ord föllo ungefär så här: Vi Sverigessvenskar följer Edra öden med varmaste medkänsla och mångens tankar gå i dag över till svenskarna i Österled. Vi komma även att räcka er den hjälpande brodershanden, men vi vill även se eder själva göra vad på eder beror för att komma fram och upp. Vi kalla eder bröder och systrar, men vi vill se eder göra heder åt svensknamnet. Efterblivna, slöa och likgiltiga svenskar har vi svårt att betrakta som blodsfränder. Ja, så ungefär var meningen.

Vi måste se till, att vi ej blir alltför långt efter våra grannar. Ja, varför kunde inte de svenska kommuner ordna sina angelägenheter lika bra som esterna här i grannkommunerna! Än mera, varför kunde vi inte vara t. o. m. ett tuppfjät före dem? Ännu så länge har namnet „rootsi mees“ en bismak av nedlåtande och förakt. Det beror på oss själva, vårt görande och låtande, för att det skall få samma innehåll och klang som då man nämner stamfränderna i Sverige och Finland. — „Noblesse oblige“ — adelskapet förpliktar! Våra hem och vårt hemliv, våra näringsgrenar, skolor och föreningsliv, vårt upp-

förande hemma i svenskbygderna och ute bland främlingarna och grannfolken — må allt bära vittne om vårt förpliktande svenskarv! Må vi med alla till buds stående medel lära av våra långt framkomna stamfränder! Må våra ögon öppnas och medvetandet om våra brister ej giva oss någon ro! Må det gamla ordstävets: „Så hava våra fäder levat, så lever även jag“ försvinna! Må vi i stället söka efter anledningen till stamfrändernas stora framsteg. Så länge vi tycker allt vara bra som det är, så länge kommer mörkret att sväva över våra bygder. Men så snart den gamla frågan: „vad skall jag göra?“ kommer på läpparna, då är det hopp och en snar dag gryning.

„Som svenskar mot en ljusa re framtid“, skriver en varmhjärtad svenskyngling som motto på alla sina olika skrivelser. Jag tillägger: som värdiga grenar i det stolta svenska stamträdet — som svenskar!

Joel Nyman.

VÅRA FATTIGHUS.

Den svenska prostsynodens förslag om byggandet av ålderdomshem-fattighus, tycks rinna ut i sanden. Våra kommuner äro för fattiga både på penningar och god vilja att göra något till sakens fromma. Man anser nog allt vara gott som det är, att de fattiga och hemlösa få reda sig på sätt, som av ålder praktiserats härute.

Att kommunerna ej skulle vilja eller kunna göra något till saken, var på förhand givet. Men var äro våra församlingar, våra religiösa, de „sant troende?“ Anse även dessa allt vara som sig bör, den nuvarande ordningen överensstämmande med dennes läror, vars efterföljare de säga sig vara? Har inget samvete känt sig oroat, har ingen av dessa personer, som ömma för „sjalars frälsning“,

tänkt på det obevekliga domslutet. " Jag var husvill och J härbergeraden mig icke o s. v.? Hava vi gjort vår plikt mot våra sämre lättade på livets skuggsida? Hava vi gjort vad vi kunnat och förmått för att lindra nöd och torka tårar, att avhjälpa den bittraste av all nöd, den att vara husvill? Nej, nej, nej! Vi kan ej försvara oss ens inför tänkande människor, än mindre inför den högste domaren.

Ja, vår äro våra, kyrkoråd och församlingsföreståndare? Dessa efterlysas och göras ansvariga för denna oförlåtliga uraktlåtenhet att ej röra ens ett finger till frågans lyckliga lösning. Kom inte och säg, att det är ett rent kommunalt spörsmål. Nej, det är kristlig kärleksgärning, ingenting mer eller mindre. "Tron utan gärningar är död." Alla fagra tal och dito böner äro idel ljudande malm, värdelös och i stick och stäv mot kristendomens både bokstav och anda — om gärningarna, kärleken fattas — kan och vill den världsliga samhället ej fullgöra sina skyldigheter, då skall det enskilda, frivilliga träda emellan.

Kort och gott: vi har inga undflykter och ursäkter. Lever vi i 20-de århundradet och kallas vi kristna, namnkristna åtminstone, så skall ålderdoms- och fattigfrågan ordnas, annars äro vi sämre än hedningar och barbarer: vi syndar mot bättre vetande. Vill ej de olika församlingarna, de andliga och „blindas ledare“ ställa sig i spetsen för denna fråga, då får andra, mindre värda, försöka få lasset att röra sig. Åtminstone försöka. Men ännu så länge vänta vi på lystringsorder från höjderna.

Vi kan, bara vi vill. Därom gives en hel sky av vittnen. „Offrar var tjänande broder“ endast 3 dagars inkomst, om i konstanter eller natura, sak samma, giver varje bonde några stockar och dylikt, snart finge vi se ett ålderdomshem, som ej behövde blygas bredvid våra präktiga bönehus. En upprörd.

KRING SVENSKBYGDER

REDOVISNING

över insamlade medel till „Kustbon“ av kapten C. A. Wulff under-tecknad. Av grosshandlare John Larson, Nyköping 10 kronor, godsägare S. Hellerström, Nättra by, 50 kr., majorskan Anna Wetterhall, Ystad, 3 kr., kommendörkapten E. Lilliehöök, Karlskrona, 5 kr., hrr Ernst G. Svanström & Co., Stockholm, 5 kr., Stins E. Lindgren, Immeln, 4 kr., fröken Signe Lindquist, Växjö, 100 kr., grevinnan Anna Sinclair, Motala, 20 kr.; löjtnant Curt Camitz, Sala, 10 kr., M. Bn., Visby, 5 kr., advokat Sven Hallström, Umeå, 50 kr., fru Maria Söderberg, Uppsala, 2 kr., kontraktsprost J. G. Hellenius, Lundboe, 5 kr., ing. Albert Isakson, Stockholm, 10 kr., dokt. Löwenhjelm, Malmby, 5 kr., herr H. Göthlin, Uppsala, 30 kr., bruksf. C. Engström, Vinteråsen, 10 kr., ing. E. Nordendahl, Stockholm, 5 kr., byggm. Fr. Ramström, Härmösand, 5 kr., Frk. E. Carlsson, Gualöv, 10 kr., stud. J. Lovén, Stockholm, 5 kr., X. . ., 0:70 kr. Dessutom hava följande bidrag efter uppropet inkommit till Red. av Kustbon:

Professorskan A. Richert, Stockholm, 5 kr., grossh. E. Lindqvist, Västerås, 10 kr., fröken Aiva Uppström, Stockholm, 500 estmk., H. Nilsson, Vinteråsen, 10 kr., kommunalkassör Hj. Falk Kiruna, 5 kr., direktör Julius Forsström, Stockholm, 152 kr., fru I. W. Vassmolösa, 3:35 kr., fru G. Westergren, lokalavd. i Leksand gn. Riksföreningen 25 kr. och grevinnan Anna Sinclair, Motala ytterligare 10 kr., vilket allt härmed tack-samt erkännes av.

Kustbons Redaktion.

Ormsö.

Skall det nu bliva vår, frågar man. Här har man redan börjat i ordningställa skutorna för seglation. Ifall temperaturen stiger något, få vi väl snart höra den

första lärkan drilla, i början av mars månad.

Vid Jordbruksministeriet har man nu kommit till beslut, att ett lagförslag om indelning av bondgårdarna i storskiften (helskiften) skall inlämnas till republikens regering. Denna lag kommer även för flertalet svenska bönder att hava en vidsträckt betydelse och hälsas välkommen.

NORRBY.

För undvikandet av missuppfattningar och för att göra slut på alla utspridda rykten om enormt stora ankomna gåvor införas följande redogörelse:

Kassaståndet vid Norrby folkskola den 1 Februari 1925:

Bibliotekskonto	231 Emk.
Straffkonto	1018 „
Skobokskonto	2960 „
Konsul Gahlnbäcks gåva	1035 „
Gåva från Rudebeckska skolan	2840 „

Summa 8084 Emk.

Straffpengarna skola användas till understöd åt fattiga skolbarn, Gahlnbäcks gåva till fest åt skolbarnen på Estlands frihetsdag den 24 febr. och Rudebeckska gåva till inköp av undervisningsmaterialier.

Norrby Skolråd.

DEN GÅNGNA VECKAN

Inrikes.

Frihetsdagen den 24 februari firades på ett värdigt sätt icke endast i huvudstaden utan över allt i landet. Det har hållits omkring 500 festliga högtidligheter över hela riket. Det gjorde mycket till, att Reval under dessa dagar hade besök av höga gäster. Lettlands president J. Tshakste jämte ministrar och överbefälhavaren för marinen samt Folkförbundets översekreterare Sir E. Drummond. En akt i „Estonia“, på kvällen den 24 februari, som anordnades av samhällsorganisationer, blev synnerligen högtidlig och stäm-

ningsfull, där de höga gästerna hyllades av såväl statsrepresentanter som publik.

Utlandet.

Bland utlandsnyheterna må nämnas två dödsfall, som inträffat. I Tyskland har avlidit riks-

presidenten F. Ebert och i Sverige statsministern Hj. Branting, den senare, som en längre tid varit sjuk, avled den 24 februari. Hjalmar Branting — till sin politiska åskådning socialdemokrat — är en mycket stor och bevänt personlighet, man kunde nästan

säga en bland världens kändaste personligheter. Även i Folkförbundet gjorde han sig aktad genom sina sakliga tal och inlägg, samt sörjes och saknas därför icke blott i Sverige utan även i utlandet.

Penningkurser Revals börs.

20. febr. 1925

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	1774	1789
100 rentmark	—	8875	8975
100 Fmk.	—	937	£46
100 sv. kr.	—	10000	10125
1 estkrona	100	—	—
10 guldrub.	—	1825	1940

REVALS TORGPRIS.

Hela svin	per pund	Emk.	35—43
Gädda	”	”	25—35
Abborre	”	”	15—20
Strömning	”	”	12—15
Smör	”	”	100—125
Mjök	stop	”	22—23
Grädde	”	”	130—150
Ägg	pär	”	14—17
Rågmjöl	pud	”	460—480
Kornmjöl	”	”	400—460
Havre	”	”	230—250
Potatis	tseiw.	”	120—140

Ved finnes ytterst litet och begäres
Emk. 3000.— per famn.

Bageriidkarnes Jäst-Aktienbolag

hållbara och jäskraftiga

Pressjäst

är oöverträffad.

Atersförsäljare antagas där vi förut icke äro representerade.

Post- och telegrafadress:

Jästängen, STOCKHOLM.

Svenska Sockerfabriks A. B., Malmö.

Bitsocker, förpackat i paket om 2 à 2½ kg., finnes till salu hos alla specerihandlare.

Svensk
tillverkning

MÉRIT

Prisbillig
Driftsäker

BÅTMOTOR MED FOTOGENDRIFT

Levereras med blåslamps- eller magnettändning

Stockholm **AKTIEBOLAGET FREDR. WAGNER** Vasag 48

Onsdagen den 11 mars 1925

hålles

T e a t r o n

med vackert program

å Riddaregatan 3, kl. 7 e. m.

Alla välkomna!

HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor i REVAL:

S. Karja tän. 9.

Svedala

Tegelmaskiner
Grävmaskiner
Stenkrossar
Vägbyggnadsmaskiner
Betonblandare
Torvmaskiner
Bränslekrossar för Torv, Koks och Kol
Pulveriseringsmaskiner
Vindsiktar
Torktrumlor
Brikettpressar
Transportapparater
Rullager, Rallvagnshjul
Skottkärrehjul
Kokillgods
Stalgjutgods

Aktiebolaget

Åbjörn Anderson

Post- & Telegrafadr.
SVEDALA, GJUTERIET

Rikstelefon:
52, 76, 203, 4, 60 & 183.